

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

St. 12. V Ljubljani, 30. junija 1896. Leto XIII.

Obseg: Stiskalnice za sadje. — Občne odredbe za promet s prasiči na Kranjskem. — Opravila pri čebelnjaku meseca julija. — Konjerejeva opravila meseca julija. — Znižanje zemljiškega davka. (Dalje.) — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Stiskalnice za sadje.

Sadna letina obeta biti letos povsod dobra, in sicer ne le pri nas na Kranjskem in v Avstriji sploh, temveč tudi v Švici in na Nemškem, kateri deželi primanjkljaj sadja, ki ga rabita za mošt, drugače kupujeta pri nas. Izvoz sadja v Švico in na Nemško zato bodočo jesen najbrž ne bo kaj znaten, in kakor razmere kažejo, bo zato cena sadju skoraj gotovo zelo nizka, ali pa bo sadje sploh težko v denar spraviti. Na vsak način moramo biti za ta slučaj pripravljeni in uže sedaj skrbeti, da se sadje tudi napram takim razmeram vender še primerno izkoristi. Najprimernejša poraba sadja za dom je njega pretvorjenje v sadni mošt, ki nam daje v vsakem gospodarstvu neobhodno potrebno okrepujočo pijačo ter nadomešča druge dražje pijače, zlasti pa na vse strani škodljivo žganje.

V mnogih krajih naše dežele se je izdelovanje mošta uže vdomačilo, v drugih krajih ga pa še ne poznajo in ga največkrat zato ne prično pripravljati, ker jim ne dostaja potrebnih priprav. Priprave za izdelovanje mošta so sadni mlini, stiskalnice in posoda, t. j. sodi. Vse te priprave se dajo sicer ceno doma nadobaviti, vender je delo z njimi pretežavno in pred vsem zamudno, in to ob času, ko ima kmetovalec vse polno drugih važnih opravil. Z dobrim sadnim mlinom in s sadno stiskalnico je pa delo hitro izvršeno; žal, da so take naprave za posameznika malo drage in jih torej gre le skupno naročiti.

Posebno važna je sadna stiskalnica, ki naj veliko sadja hkrati dobro in hitro iztisne. Ta priprava je pa navadno najdražja, kajti stiskalnica, ki drži kakih 300 litrov, stoji precēj nad 150 gold. Iz tega vzroka, in ker je sedaj še čas napraviti si dobro stiskalnico, napisali

smo ta spis, s katerim opozarjamo na stiskalnico, za katero se kupijo le železni deli, t. j. tlačilo, vse drugo pa lahko damo doma ceno narediti iz domačega lesa. Taka stiskalnica je „Herkul“ tvrdke Mayfahrt in dr. na Dunaju, katero kažeza podobni 33 in 34. Kakor smo v našem listu uže ponavljaje omenjali, bodi sadna stiskalnica vedno taka, da pride sadje, oziroma mošt, po možnosti malo ali nič v dotiko z železnimi deli, ker to pozneje povzroča sčrnenje mošta. To je najti pri napominjani stiskalnici. Celo stojalo je narejeno iz lesa in isto tako tla, železno vreteno pa ni spodaj pritrjeno in zato ne gre skozi sadje, ampak celo tlačilo je pritrjeno zgoraj in tlači od vzgor na vzdol. Taka popolna stiskalnica, kakor jo kaže podobna 34. stoji res preko 150 gld., a ta izdatek ni potreben, kajti kupiti nam ni treba drugega nego tlačilo, ki stoji le tretjino, vse drugo moremo pa napraviti doma iz domačega hrastovega lesa še bolje in neprimerno ceneje ter vrhu tega še prihranimo vozarino. Stiskalna posoda tudi ni da bi morala biti okrogla, ampak je lahko štirivoglata, kakeršna je boljša in se lože naredi. Če se kdo podstopi takega dela, ogleda naj si stiskalnico s štirivoglato posodo v blejski sadni moštarni. Leseno stojalo mora biti seveda zelo močno, ker je pritisk velikanski, kajti tlačila nove sestave dajejo podvojen pritisk.

Tlačilo za stiskalnico, ki ima 100 litrov držečo posodo, stoji 35 gld., za 150 litrov 55 gld. in za 300 litrov 75 gld. Naročniki potom naše družbe dobe pa 15% popusta, če pa precej plačajo, še 2% odbitka.

Kdor si torej misli za bodočo jesen napraviti dobro stiskalnico, naj gre uže sedaj na delo, da bo imel pravočasno vse skupaj, in če jo napravi pravilno, po našem nasvetu, ne bo mu žal.

Št. 9115.

Občne odredbe za promet s prasiči na Kranjskem.

Ker se svinjska kuga na Kranjskem vedno dalje razširja in je doslej okuženih že več občin in vasij v okrajih **Novo Mesto, Litija, Kočevje, Črnomelj, Ljubljana in Logatec**, zatorej izdaja deželna vlada na podstavi § 3. občnega zokona

o živinskih kugah nastopne občne odredbe za promet s prasiči na Kranjskem:

1.) Brezpo-
gojno je prepo-
vedano goniti prasiče po cestah, ampak te živali se smejo, kjer je to sploh dopuščeno, samo z vozovi prevažati iz enega kraja v drug kraj. Izjema je dopuščena samo za paše in napanje prasičev v občinskih mejah, dokler se ne dožene noben slučaj svinjske kuge.

2.) V političnih okrajih, v katerih je razširjena svinjska kuga, ne sme biti nobenih prasičjih semnje.

3.) Iz drugih dežel tostranske državne polovice se smejo prasiči, v kolikor je njih uvažanje iz teh dežel na Kranjsko sploh dopuščeno, uvažati samo po železnici. Ta določila pa se ne dotikajo prepovedij in odredb, izdanih soper dežele **ogerske krone** in zoper okupacijsko ozemlje.

4.) Vse po železnici pošiljane prasičje transporte je potem, ko jih je bil ogledal živinozdravnik, od končne postaje na vozovih spraviti v njih namenjeni kraj, toda šele potem, ako to v obče dopušča živinozdravniško mnenje o prasičih in ako se število prasičev popolnoma ujema s pravilnim živinskim potnim listom.

Pri razkladanju rabljene brvi, stopnice in orodje, kakor tudi razkladalni prostor je vsakikrat korenito počistiti in razkužiti, o čemer se mora prepričati živino-

zdravski organ pri železniški postaji, transportne wagone pa je zaznamenovati z nalepljenimi listki ter jih vrniti na razkuževalno postajo.

5.) Kadar dospe transport na kakšen prodajalni kraj, se prasiči smejo postaviti samo na takšen prodajalni prostor (hlev), kakeršnega je politično oblastvo v živinozdravsko-policijskem oziru za to primerne spoznalo.

6.) Kadar dospe transport na prodajalni kraj, tedaj je živinski potni list nemudoma oddati županu ali eventu-

tuvalno v to določenemu organu. Ta mora preiskati, če se število dospelih prasičev ujema s podatki živinskega potnega lista; kadar ni nobenega zadržka, je to pripomniti na zadnji strani potnega lista. V tem primeru se smejo prasiči takoj odprodati.

7.) Se li v tem oziru pokažejo zadržki, tedaj jih je brez odloga naznaniti c. kr. okrajnemu glavarstvu, ki mora pričeti potrebna poizvedovanja. Dokler se ne odpravijo zadržki, eventualno, dokler uradni živinozdravnik za gotovo ne dožene, da prasiči niso okuženi, se ne sme noben prasič odstraniti iz prodajalnega prostora.

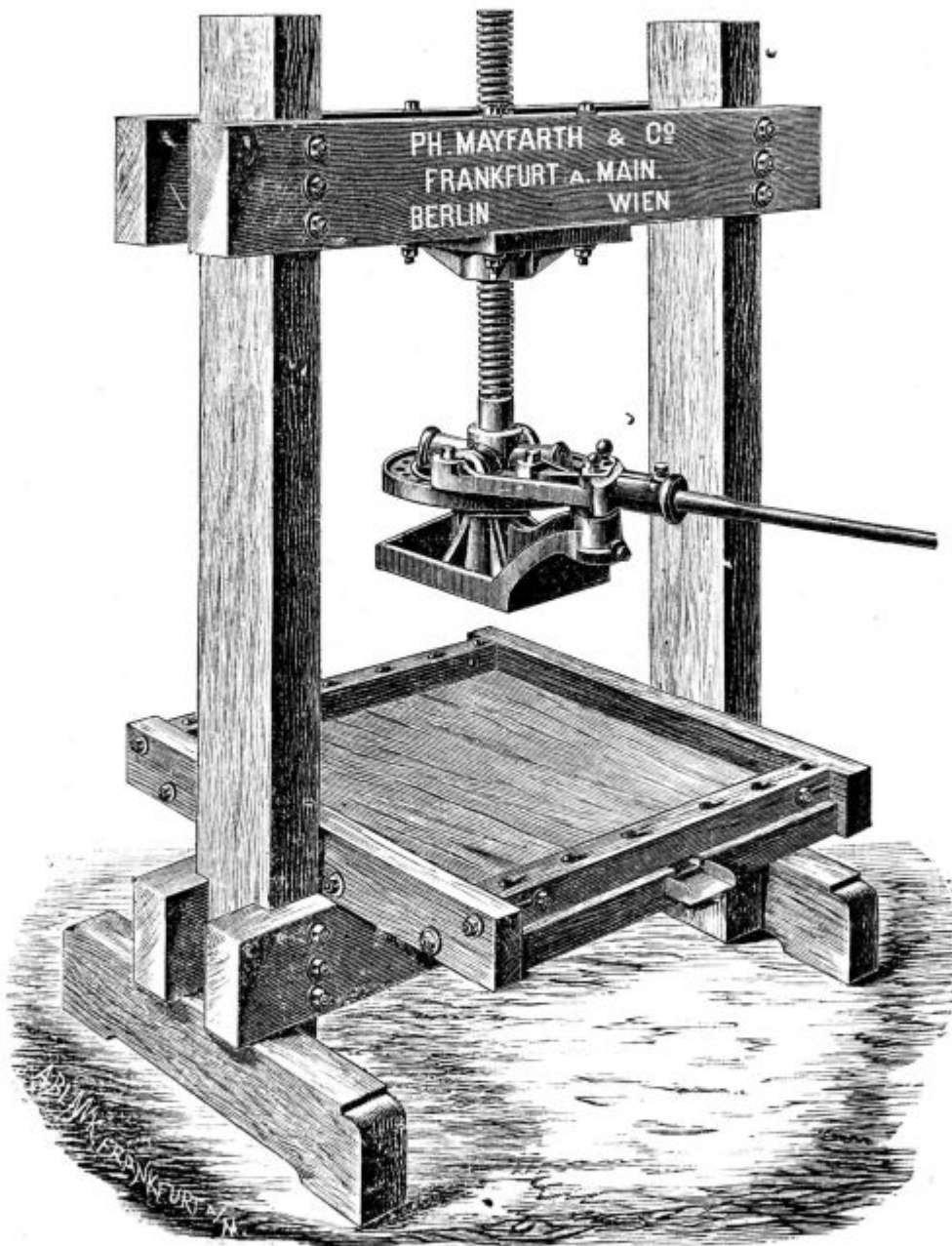
8.) Kadar se ne more ves prasičji transport prodati na enem kraju, tedaj se sme prebitek prasičev samo z vozovi prepeljati

na drug prodajalni prostor.

Pri tem je na izvorni živinski potni list zapisati ime tistega kupca, ki je prasiče kupil ter pripomniti odhod prasičev v drug prodajalni kraj, prasičjemu prodajalcu pa je za ostale prasiče izdati nov živinski potni list, v katerem je navesti kraj, od kod so prvotno prišli prasiči, kakor tudi dan izdanja in zapisnikovo številko izvirnega živinskega potnega lista.

Ta novi živinski potni list mora prasičji prodajalec izročiti županu novega prodajalnega kraja.

9.) Na prodajo postavljene prasiče mora v pre-

Podoba 33.

sledkih od 5 do 5 dni preiskati potrjen živinozdravnik, kateri mora nesumnjivo zdravstveno stanje prasičev potrditi na živinskem potnem listu ter se prepričati ob enem o tem, da so zapiski o izvršeni prodaji pravilno vpisani.

Se li pokažejo gledé zdravstvenega stanja prasičev utemeljeni pomisleki, mora živinozdravnik to nemudoma naznaniti županu, da ta ustavi nadaljnje prodajanje, in c. kr. okrajnemu oblastvu, da to prične nadaljnje uradno poslovanje. Dognane nepravilnosti gledé zapisnikov o izvršeni prodaji je isto tako naznaniti.

10.) Prasičji prodajalec mora vselej, kadar oboli ali pogine kakšen njegovih prasičev, to brez odloga naznaniti županu, kateri sme nadaljnje prodajanje dovoliti šele potem, kadar takoj izvršena živinozdravniška preiskava za gotovo dožene, da gledé okuženja ni nobene sumnje. V nasprotnem primeru pa je glede obstoječe sumnje, da so prasiči okuženi, nemudoma naznanilo poslati c. kr. okrajnemu oblastvu.

Kadar so vsi prasiči kakšnega transporta odprodani ali pa je prebitek prasičev odpravljen po predpisu 8. točke tega razglašja iz prodajalnega prostora, tedaj je ta prostor temeljito počistiti in razkužiti (najprimerneje z novogašenim apnom), o čemer se mora prepričati župan.

11.) Nov prasičji transport se sme postaviti v prodajalni prostor šele potem, kadar se je popolnoma odpravil prejšnji transport in se je izvršilo razkuženje.

12.) Stroga prepoved, da se prasiči ne smejo goniti od vasi do vasi ali od hiše do hiše, ostane tudi poslej v moči.

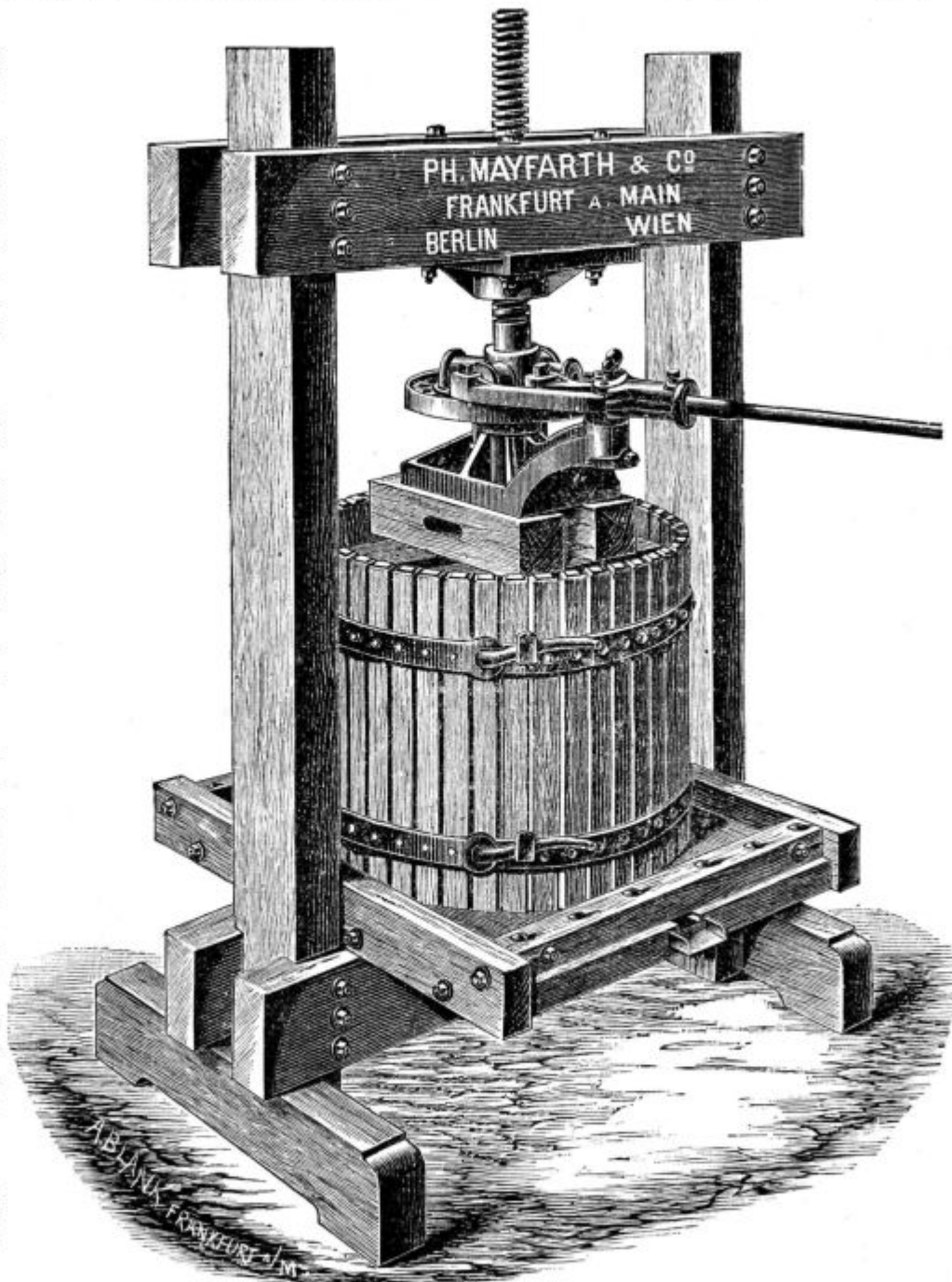
13.) Ta določila stopajo v veljavnost

15. dan junija 1896. l.

Njih prestopki se kaznujejo po zakonu s 24. dne maja 1882. l., dež. zak. št. 51.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 12. dne junija 1896.

Podoba 34.

Opravila pri čebelnjaku meseca julija.

Ves mesec julij je za čebelno pašo skoraj najhuje. Ker ni lipe, boba, grašice in drugih poletnih rastlin, je večjidel lakota, zlasti če je bila zaradi neugodnega vremena tudi majnika in junija slaba paša. Tudi mana je za čebele izborna. Ker imajo ne le ljudje sploh, ampak dostikrat tudi zvedeni čebelarji čisto napačne pojme o mani, naj izpregovorimo danes o njej. Mana ni nič drugega, nego neki izloček, ali bolj prav izvršek listne uši ali mešice. Te male živalce sede na spodnji strani drevesnega listja, izločujejo neko rumenkasto, lepljivo tekočino, ktera pada na zgornjo ze-

leno stran pod živalco nahajajočega se listja ter se posušena lepo sveti, dokler je dež ne izpere. Ljudje navadno gledajo le bliščeče listje ter pravijo, da mana pada; kaj pa je nad takim listjem, nobeden ne pogleda. Lahko se tudi primeri, da odmoči posušeno tekočino dež, ali sicer vlažno, megleno vreme, ko takih listnih ušij, ali mešič uže zdavnaj ni, torej si tudi ljudje navadno ne vedo razjasniti, od kod je ta tekočina, ter mislijo vse s tem povedati, ko pravijo: letos mana pada.

Naj še omenimo, da daje po smrekah in hojah

neka živalca (*Licanium racemosum*) obilno hrane čebelar. In tako nam naše čebelice nabirajo iz živalstva in rastlinstva sladkega medu. Bog daj že skoraj malo boljše letino za čebelarstvo, ker dozdej se nam je le slabo sponašalo.

Konjerejčeva opravila meseca julija.

Glede paše in kretanja na planem veljajo tiste opomnje, ktere v juniju. Tam, kjer krmijo s svežo deteljo, velja nastopno: Ako se krmi z deteljo toliko, da se mlada žrebata nasitijo le nje in sploh le zelene klaje, potem je tako kladenje le škodljivo. Da bi konji samo ob taki krmi pravilno živeli, moralo bi enoletno žrebe 30 do 40 funtov in dveleten konj pa celo en cent zelene krme na dan použiti. Živali dobivajo torej vase velike množine krme, vsled tega se raztegnejo prebavila in one morejo, kot nasledki pa se pokažejo razne bolezni. Živali dobe velike trebuhe, prebavljanje je zavirano, napetice, kolika, driska ter mehkota kostij so posledice. Če se pa vrhu tega konji silijo jesti še iz visokih jasljev potem ni čuda, če dobe udrte hrbte, in konjerejec v treh letih priredi namesto čvrstega konja slabo kljuso.

Konjerejci močno greše, če mladim konjem po leti ne polagajo prav nič zobanja. Oni mislijo s tem hraniti krmo, a ne pomislijo, da pokvarijo vso rejo in ves uspeh svojega dela uničijo. Z zobanjem, in to pred vsem z ovsom ni nikdar hraniti, in še celo na planini je dobro zdaj pa zdaj ponuditi ga za priboljšek.

Paziti je dalje tudi skrbno, kako si mladi konji obrabijo kopita, da se potem rog pravilno porezava. Vselej pa je o tem treba povprašati pametnega in izurjenega kovača. Dobro je sploh žrebata večkrat peljati h kovaču, da se tam navadijo na ropot in na razbijanje. V hlevu vadi konje na dviganje noge in na tolčenje s kladivom po kopitu. Kdor ve, kaj se pravi kovati boječega in trimastega konja, ta ve, koliko je vredno, če se konj za časa privadi na kovanje.

Dveletna žrebata težkega plemena je počasi vaditi delu. Pred vsem jih je v hlevu večkrat treba opraviti z vprežno opravo, da se je privadijo. Pozneje naj gredo z opravo iz hleva ter naj se uče z vajeti hoditi. Predno se naprežejo pred voz, bolje jih je vpreči pred kak hlod. Vsaka taka vaja naj traja osem dni.

Znižanje zemljiškega davka.

(Govoril poslanec Povše v državnem zboru 18. dne maja t. l.)

(Dalje.)

Tudi iz moje ožje domovine, osobito iz tako zvane Bele Krajine odhajajo možje, zapustivši ljubljani dom in svojo rodbino, v daljnji svet, ne iz lahkomišelnosti, ampak sila, lakota, preobilni dolgovi jih pode iz drage domovine. Resnica je, da jih je mnogo, ki se trudijo v tujini, da si prištedijo denarja, ki ga pošiljajo domov, da se z njim preživé otroci in odplačujejo dolgovi. Ko so dolgovi nekoliko poplačani, vračajo se ubogi trpini nazaj v domovino. Te prikazni pač glasno opominjajo cesarsko vlado pa tudi gg. zastopnike drugih stanov, da store kaj v rešitev propadajočega kmetijstva.

Gospoda moja! Kapital donaja obresti, naj je toča, moča, ali suša; ne takó poljedelstvo. Kmetovalec izroči zrno zemlji, skrbno in s trudom lepo obdelani; pa od koliko vplivov je odvisno, ali bo iz tega zrna kaj priidelka?

Glasoval sem za davčno reformo, ki bo vsaj malim kmetovalecem v korist, ker se jim za 15% zniža zemljiški davek. Večji posestniki pa bodo dobili personalni davek, ki jim bo zopet vzela, kar jim bo zmanjšano po davčni reformi. Kmetovalec pa je tudi tisti, ki ne more skriti niti pedi zemlje. Vsak košček zemlje je zabeležen v katastru in zanj vedo uradi in zahtevajo davkov od njega. Trgovec, obrtnik, da celó hišni gospodar more kaj prikriti, kmetovalec pa ne. Prav zaradi tega pa, ker je zemljiški davek navadno podloga za vse raznovrstne naklade, deželne, okrožne, občinske, šolske, cestne itd., in ker se osobito v občinah, v kterih ni tvornic in drugih obrtov, vsi občinski troški navadno pokrivajo iz priklad na zemljiški davek, pač zasluži naše poljedelstvo, da se razbremenimo vsaj za primeren znesek.

Državi pa prihaja iz zemljišč še drug, in sicer velik prihodek, iz pristojbin za prepis, ki znaša na leto par milijonov, ker je, žal, eksekutivnih, pa tudi prostovoljnih prodaj silno mnogo.

Preidem na financijelni del celega zakona. — Davčni odsek je v svoji večini priznal, da se morajo v prvi vrsti razbremeniti one dežele, kterim se je pred 15 leti neprimerno visoko pomnožil zemljiški davek. Med te dežele spadajo sploh vinorodne pokrajine, ktere so se previsoko ocenile. Za razbremenjenje bo treba nad milijon, da se vsaj zljajša najkrivičnejše breme. Kako pa naj se s pol milijonom potem odpomore vsem drugim deželam, ktere sploh kakor je jasno dokazano, nimajo več toliko čistih dohodkov iz zemljišč, da bi še nadaljnje plačevanje dosejanega davčnega bremena bilo opravičeno. Prav iz tega razloga smo zastopniki kmetijskih stanov opravičeni zahtevati od finančnega ministra, da se uda naši zahtevi in privoli poltretji milijon goldinarjev.

To zahtevamo z vso opravičenostjo, pa tudi z vso odločnostjo. To ni naša samovolja ali trdoglavost, ampak prav ker smo, oziraje se na dejanske odnošaje, zahtevali le to skromno vsoto, moramo pri njej tudi ostati. Stavljani so bili predlogi, jako zapeljivi, naj se zemljiški davek zniža za 10 milijonov, pa vendar nismo sledili takim neizvršljivim predlogom, saj je g. finan. minister grozil, ako se sprejme naš predlog manjšine, da ne bo zakona predložil v Najvišje potrjenje! Ne strašimo se tega, ker smo prepričani o pravičnosti naših tirjatev, in zakon mora končno vender le stopiti v veljavo, ker sicer finančna uprava sploh ni opravičena pobirati zemljiški davek.

Omenjal sem v pričetku govora, da na ta zakon željno čakajo kmetovalci, in to tudi velja za mojo ožjo domovino. Pri poslednji uravnavi zemljiškega katastra se je naši deželi deloma odvzela kričeča krivica, ktero je morala nositi Kranjska skoro pol stoletja, kajti ocenjen je bil čisti prihodek tako visoko, da je bil skoro trikrat večji, ko v obmejnih kronovinah! Ne bom se spuščal v nadrobnosti, le toliko rečem, da je bilo breme tako visoko in krivično, da so Kranjski stanovi že l. 1840. po svojem poslancu grofu Ant. Auerspergu vložili peticijo na vladarja in prosili ga odpomoči. V tej od omenjenega grofa, ki pač ni bil na sumu pretiranega agrarca, z izredno temeljitostjo sestavljeni spomenici so dokazali krivično obremenjenje, ker se je Kranjski naložilo 150.000 goldinarjev več davka, ki je bil odzvet sosednji Koroški!

Ako se je nekoliko poravnala stara krivica, storiti se je moralo to na podlogi ocenitve na dejanskih podlogah, a ne na fikciji davčnih uradnikov, ki naše dežele niso poznali.

Kot kmetovalec sem pa tudi hvaležen, da je ces. vlada vzprejela v ta zakon § 13., ki bo veliko krivico,

storjeno pri uravnavi katastra, mogel vsaj deloma odpraviti. Kakor se še sedaj sliši od udov bivših ocenjevalnih komisij, se jim je dal migljeje, naj sleharno parcelo, na kateri je stalo tu in tam kako drevo, vpišejo za gozd, in tako je prišlo, da izkazuje novi kataster na Kranjskem gozda za 67.800 oralov več, zato pa 107.000 oralov pašnikov manj; na Štajerskem gozda za 102.000 oralov več, pašnikov pa za 130.000 oralov manj; na Koroškem za 63 000 oralov več gozda. — Ako seštejemo te številke, za kolikor se je znižalo število pašnikov, preudarimo lahko, za koliko se je v teh treh planinskih deželah znižala paša za živinerejo, ki edina v teh deželah še omogočuje kmetovalcem obstanek.

Po § 13. torej ima kmetijski posestnik pravico, da kratkim potom zahteva od davčne oblasti, da se njegova parcela, sedaj vpisana za gozd — ki pa je bila v katastru pred l. 1880. vpisana za pašnik — zopet vpiše za pašnik. Žal, drugi odstavek tega paragrafa marsiktero nado uničuje, ker ta pravica ne pristuje parcelam, ki so se vpisale v prepoved zaradi snežnih plazov, hudournikov itd. In čuditi se je, kako mnogo ne le gozdnih, ampak tudi pašnih parcel se je proglasilo v prepoved, ne da bi dejansko bila prepoved opravičena.

Znan mi je slučaj, da so stavili pašnik na planini v prepoved, ki meri nad 120 oralov, in akoravno je nad 100 oralov te parcele ravne, po nekoliko globinaste, in le ob robu nje dero vode in se plazijo snežni plazi. Zakaj se je cela parcela stavila v prepoved, zakaj ne le obrobek, recimo v izobilju ostalih 20 oralov? Menda se je tu tudi tako ravnalo, da so vpisavali parcele, ne da bi jih videli, kadar so jih ocenjevali, stoječ na kakem gričku, krog kterega je bilo iz perspektive videti nebrojne spodaj ležeče parcele.

(Kenec prihodnjič.)

Razne reči.

— **Ne maži s katranom dreves!** Nekteri imajo navado, da okrog debla namažejo drevo s katranom ali limom. Skušnje so pa pokazale, da to drevesu škoduje. Nektera drevesa so se vsled tega kar posušila. Priporoča se torej, naj se gosenični lep ne namaže naravnost na lub, temveč na kak popir, ki se priveže okrog drevesa. Če je lub hrapav, naj se mu z ilovico zadelajo razpoke pod popirjem, da gosenice ne morejo dalje po njih.

— **Sleparija.** Tudi pri prodaji otrobov se je pojavila sleparija. Primešavajo jim zmlate ostanke od krompirja, ki ostajajo pri raznih industrijskih podjetjih. Taki otrobi se težko spoznajo in niso tako tečni in so tudi zdravju škodljivi.

— **Lim se zboljša,** ako se njegovi razstopini primeša osmino gostega terpentina. Vse to se mora zmešati. Limu potem ne škodujejo vremenski vplivi.

— **Kako se spozna kokoš, ki rada nese jajca.** Marsikdo ima mnogo kokošij, pa dobiva malo jajec od njih, ker ne ve kakšne kokoši pridno neso; in vendar ni težko dobro kokoš ločiti od slabe. Najboljši znak je roža in brada. Čim bolj temno škrlatastordečo ima kokoš rožo in brado, kadar nese, tem pridnejša je; srednje in slabe kokoši imajo ledardeče rože in brade, ušesa pa umazanobela in rumenkasto rožnatordeča.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 124. Na njivi, obsajeni s fižolom, imam toliko polžev, da se bojim, da mi vse uničijo. Pobiramo jih

sicer in fižol potresamo s pepelom, ali ne vem, če je to ravnanje pravo? (T. T. v L.)

Odgovor: To ravnanje je vsekako pravo, vendar je potresanje z apnenom moke dokaj boljše nego s pepelom.

Vprašanje 125. Ali je trano listje, škropljeno z modro galico, res toliko nevarno tik vinogradov paseči se živini, da oboli, če slučajno nekaj takega listja požre? (J. G v R.)

Odgovor: Ni res, kajti tako listje je tako malo nevarno, da se sme celo brez posebne nevarnosti krmiti. „Allgemeine Weinzeitung“ ravnokar poroča, da v Langenlois na Dolenjem Avstrijskem, koder škrope trte redno uže od l. 1891. sem, redno krmijo škropljeno listje, da pa ni bilo še nikdar čuti o kakih zlih posledicah.

Vprašanje 126. Pri nas imamo mnogo črešnjevga drevja, ki rodi lepe debele črešnje, vendar ne moremo nič zaslужiti, ker so črešnje redno črvice. Od kod prihaja, da so naše črešnje vedno črvice, vipavske pa ne. Ali je kakšno sredstvo proti temu? (D. L. v P.)

Odgovor: Črv v črešnji je ličinka črešnjeve muhe. Vipavske črešnje sa bolj zgodaj zrele, ko se te muhe še niso pretvorile iz ličink, ki so v zemlji. Pri nas so pa črešnje bolj pozne, in sicer zoré ob času, ko je uže polno muh nastalo iz ličink. Sicer je pa v Vipavski dolini in v sosednih krajih mnogo manj tega mrčesa, kar je seveda več ali manj posledica gori povedanega vzroka. — Črešnjeva muha leže svoja jajca konci meseca maja in v mesecu juniju v črešnje; že malo dnij se izvali iz jajec ličinka, ki se zaje v črešnjo. Dorastla ličinka zapusti črešnjo in zleze kake 3 do 5 cm globoko v zemljo, kjer se zabubi, prihoľujo pomlad pa zopet pride na dan kot muha. Iz tega se razvidijo sredstva za pokončevanje, ki so naslednja; 1.) Črešnje je treba po možnosti zgodaj trgati. 2.) Odpadle črešnje, zlasti črvice, je treba pobirati in tako porabiti, da črvi ne morejo v zemljo. 3.) Svet pod črešnjami je treba prekopati, da se ličinke uničijo.

Vprašanje 127. Imam majhen aparat za napravo sodne vode (Liebigov plinov vrč). Kako se napravi v taki posodi sodna voda za domačo porabo, in sicer v kakem razmerju se vzame vinska kislina in soda? Vrč drži 4 litre. (F. R. v Č. V.)

Odgovor: Vzemite na vsak liter vode 20 gramov vinske kisline (ne vinskokislega kalija!) in 15 gramov sode (dvojno ogljikovokislega natrona). Seveda se mora dati ta zmes v zato prirejeni prostor v vrču, kjer se z vodo pomeša. Samo ob sebi je umevno, da Vam je znano kako se dalje ravna s takim vrčem.

Vprašanje 128. Moja živina gloda les, kjer more do njega Mislil sem, da ima voda premalo apnenca v sebi, zato sem stavil po nekoliko ugašenega apna vanjo, kar pa nič ni pomagalo. S čim naj torej odpomorem temu? (L. Ž. na G.)

Odgovor: Če Vaša živina gloje les, je to dokaz, da je slaba krma (ne voda), kateri primanjkuje zlasti fosforovokislega apna. Gotovo živino ozdravite, če ji pričnete redno pokladati apnene klaje, ki jo dobite z navodilom vred pri M. Barthelu & Comp. na Dunaju.

Vprašanje 129. Na vrtnicah opažam letos silno veliko zelenkastih živalic, podobnih ušem. Brsteča očesa so jih vsa polna. Škode do sedaj sicer še ni videti, vendar bi jih rad pregnal, pa ne vem kako. (L. Ž. na G.)

Odgovor: Te zelenkaste živalce so listne uši, ktere zanesljivo in hitro morete pregnati s tobakovo vodo. Precej močno tobakovo vodo nalijte v skledo ter pomakajte vršičke, tako v vodo, da pride gotovo vsaka uš vsaj za kakih dobrih 10 sekund s to vodo v dotiko; vsled tega kmalu potem prav gotovo pogine.

Vprašanje 130. Jaz imam **slabe senožeti**, ker so večji del v vodi. Seno je slabo. Ali bi bilo dobro, če bi jih solili? (Fr. R. v D.)

Odgovor: Gotovo bo dobro, če jih boste solili, in sicer z gnojem, ker tega jim gotovo manjka. Gnojiti jih pa morete s hlevskim gnojem, z gnojnico, z mešancem ali z umetnimi gnojili. Umetna gnojila za senožeti so Tómasova žlindra in kajnit, ki jih izborno popravijo. Ker je kajnit podoben soli, morda mislite to sol? Le solite, ne bo Vam žal, a rabiti morate obe ti dve gnojili skupaj, in sicer jeseni. Ta gnojila dobite pri naši družbi. Če so pa senožeti mokre, pa gnoj ne bo zboljšal sena, ker bo mrva vse eno kislina. Proti temu pomaga le osušenje. Sami seveda v Vašem kraju ne morete osušiti senožet, to delo bi mogli le vsi skupaj zvršiti, kar bi ne bilo težavno, kajti ob taki priliki bi dobili $\frac{1}{3}$ podpore od države, drugo tretjino od dežele in tretjo tretjino bi morali sami priskrbeti. S tem bi Vaše senožeti postale veliko deset-tisoč več vredne, pridelati bi mogli na tisoče stotov sena, koder sedaj kosite travo za steljo, za krmo porabno seno bi se zboljšalo i. t. d. — Seveda tega ne storite, ker je lažje zabavljati čez slabe čase in visoke davke, kakor pa kaj pametnega ukreniti na korist kmetijstvu.

Vprašanje 131. Imam kravo, ktera bo sedaj drugič teletila, pa ima po vimenu in sescih polno bradavice. **Kako se odpravijo bradavice?** (F. S. v B.)

Odgovor: Bradavice ločimo v dve vrsti, in sicer v take, ki vise na peclju, in v take, ki sede na koži s široko podstavom. Prve je najlažje pregnati s tem, da se z močno nitko dobro podvežejo in zadrgejo, vsled česar potem same kmalu odpadejo. Najbolje je v to svrhu vzeti posmoljeno nit, kakeršno rabijo črevljarji. — Druge vrste bradavice je uže težje pregnati, a najpripotejše sredstvo je žgati jih z močno solitrovo kislino. V to svrhu se dan za dnevom bradavica maže s to kislino, in sicer pazljivo, da ne pride kaka kaplja na kožo poleg, ker je kislina zelo jedka in vse sežge. Mazalec naj seveda pazi tudi na-se in na svojo obleko. Ko se je mazanje ponovilo par dni, skusite potem vsak dan, predno vnovič mažete, z nožem ali z nohtom odluščiti vse tisto, kar gre rado proč. Najhitreje seveda more bradavice odpraviti živinozdravnik, ki s sredstvi, ktera so mu na razpolaganje, more to zvršiti najboljše in v najkrajšem času.

Gospodarske novice.

* **Modro galico** je družba razen par stotov že vso oddala, zato opozarjamo družbene ude, naj jo varčno, le zase rabijo in naj je ne dajejo drugim, kajti letos je ne bo več dobiti, ker so tvornice vso zalogo prodale, vračunši izdelek, ki ga morejo narediti prihodnje mesece. Isto tako je družba tudi uže oddala vse škropilnice.

* **Povračilo polovice vozniških stroškov** na železnici za galico priskrbi glavni odbor tistim, ki pošljejo družbi dotične vozne liste nazaj, a jih poprej dajo podpisati zadaj, kjer je uže vse potrebno natisnjeno. Povračilo se pa splača le tedaj zahtevati, če znaša vsa vozarina vsaj 50 kr., ker gotovo temeljno vozarino železnica mora dobiti.

* **Seme sive francoske ajde** bo družba vsled mnogostranskih želj letos zopet oddajala, in sicer 100 kg po 10 gld. Seme je uže na poti po morju iz Marzelja na Reko in pride vsak čas v Ljubljano. Ker zaloga ne bo velika, naj se vsakdo z naročilom podviza.

* **Svinjska kuga** se silno širi, zato prav nujno prosimo vse gospodarje, naj tudi oni sami podpirajo vse navedbe c. kr. oblastnij glede te kuge. V pričujoči številki razgllašamo dotične navedbe. Kmetovalci naj nikar ne mislijo, da so stroge

naredbe za to, da se njim nagaja; nasprotno so jim v korist. Dokaz temu je, da bi naša dežela letos ne trpela tolike škode, če bi se prebivalstvo držalo navedb in bi ne bilo podpiralo in dajalo potuho hrvaškimi prasičarjem in tihotapeem.

* **Umetna gnojila**, in sicer Tómasovo žlindro ter kajnit, bo družba oddajala tudi bodočo jesen. Da se pa ne zgodi kakor preteklo leto, v katerem je zmanjkalo teh gnojil, z druge strani pa, da gnojila ne ostanejo družbi v skladišču, vsled česar denar mrtev leži, prosimo uže sedaj gospodarje za naročila, da vemo, približno koliko naj naročimo. Cene bodo nekako tiste kakor lansko leto, in sicer za žlindro 3 gld. 50 kr., za kajnit pa 3 gld.; natančne cene družba objavi, kadar sklene kupčijo.

* **Za družbeno žrebetišče v Št. Jarneju** se so spremenjeni pogoji nekoliko spremenili, zlasti v tem, da ni več potrebno dajati ovsu. Spremenjeni pogoji so objavljeni v pričujoči številki med uradnimi vestmi.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Dalje.)

Potem se je prešlo k drugi točki dnevnega reda, to je k poročilu o delovanju glavnega odbora v letu 1895. Poročevalec, družbeni ravnatelj gospod Pirc, je opozarjal na tiskano poročilo, ktero se je udom priposlalo s «Kmetovalcem», ter je izjavil, da bode z ozirom na kratki čas, ki je občnemu zboru na razpolaganje, le dodatno k tiskanemu poročilu poročal o najvažnejših momentih odborovega delovanja. Družba je tudi v minulemu letu v vsakem oziru napredovala. Število udov je narastlo na skoraj 3500, število podružnic na 82, in z veseljem se sme reči, da skoro vse te podružnice delujejo krepko in uspešno ter so pravi stebri naše družbe. Kakor vse kaže bomo kmalu dobili kmetijske zadruge, mnogoštevilne naše podružnice pa bodo dober temelj novi organizaciji.

Ravnatelj Pirc je nadalje poročal o izvršitvi sklepov lanskega občnega zbora, ktere je glavni odbor večinoma izvršil v zmislu predlagateljev. V povzdigo živinoreje na Dolenjskem se je storilo potrebno; nakupilo se je več bikov plemenjakov murbodenske pasme, in sicer nekoliko v domači deželi, nekoliko na Štajerskem. Žal, da živinorejci na Dolenjskem niso segali po njih tako, kakor bi bilo želeli, ker imajo rajši sivo živino. Dobro bi bilo, da se ta pasma kolikor mogoče razširi tudi drugod v deželi. Glede sklepa, naj se deluje na to, da se primerno izpremeni zakon za povzdigo govedoreje, se je glavni odbor obrnil z utemeljeno prošnjo do deželnega odbora. Poklicani faktorji so voljni, izpremeniti zakon zlasti glede licencovanja bikov; vendar se ta zadeva zaradi potresne katastrofe še ni mogla izvršiti in se je dotična novela morala odložiti vsled preobitega drugega gradiva. Vendar je upati, da pride ta zadeva kmalu pred deželni zbor. Zaradi deželne podpore c. kr. živinozdravniku v Radovljici, ki naj bi po enkrat na mesec šel v Bohinj ter tako tamošnjim živinorejcem omogočil, da bodo v potrebi imeli živinozdravniško pomoč, storili so se potrebni koraki in je deželni odbor že ukrenil, da se v kratkem ugodi ti opravičeni želji. V povzdigo prasičjereje se je v šentjarnejskem okraju za poskušnjo razdelilo nekoliko berkširskih prasičkov. Vsled sklepa, da naj glavni odbor deluje na to, da se pri dobavi soli za živino dovolijo olajšave, je glavni odbor storil potrebne korake ter je že dobil naznanilo poljedelskega ministerstva, da se bode živinska sol v prihodnje lahko dobivala po vseh prodajalnicah, kjer se prodaja kuhinjska sol. S tem bode živinorejcem gotovo ustrezno. Glede ustanovitve kmetijsko-kemijskega poskušališča je glavni odbor prosil deželni zbor podpore in pri-

prošnje za prispevek pri ministerstvu. Ministerstvo naši nameri ni posebno naklonjeno, češ, da se taki zavodi, ustanovljeni v malem štilu, niso obnesli, velik sličen zavod pa bi na Kranjskem ne imel dosti opravila. Vkljub temu pa je upati, da se zavod vendar le s časom ustanovi.

Pri družbeni podkovski soli, ki deluje že 40 let, ni posebne premembe. Učenci imajo priliko poučiti se v podkovstvu, ker se je v zavodu podkvalo nad 1000 konj. Omeniti pa je, da prostor v tem zavodu postaja pretesen, da bode treba šolo preosnovati in primerneje urediti. Tudi glede družbene drevesnice ni bilo znatnih prememb. Oddalo se je lani pod običajnimi pogoji okoli 15.000 visokodebelnih drevesec; v kljub temu pa se, žal, ni moglo ustreči vsem zahtevam družbenikov, ker je drevesnica premajhna. Treba je torej resno misliti na to, da se pridobi primeren prostor za novo drevesnico, sedanja drevesnica pa se proda kot stavbišče. V zakup vzeti vzorni dvorec na Viču uspeva prav izvrstno. Nesreče glede živine družba ni imela ter se je v gospodarstvenem oziru vse dobro obneslo. Goved simodolskega plemena se prav dobro redi. Ribje vališče in vzgojevališče je pod vodstvom g. prof. Franketa v najlepšem stanju. V valitveni sezoni 1895/6 se je iz ribarskega zavoda oddalo dobrih 100.000 zaroda postrvskih plemen, t. j. nekoliko zaljenih (embrijonovanih) iker, nekoliko ribic; čez polovico te navedene vsote se je spečalo izven dežele, na Koroško in na Dolenje Avstrijsko, vendar se je sedaj tudi pri domačih ribogojcih pokazalo večje zanimanje in je prišlo okoli 40.000 postrvskega zaroda v prid kranjskim vodam. Zgodilo se je letos prvokrat, da ribarski zavod ni mogel popolnoma zadoščati naročilom domačinov, in to zaradi tega ne, ker so se nepozno oglasili in je bilo te vrste blago že prej razposlano ali obljubljeno naročilcem izven dežele. Želeti je in se priporoča, da bi se oglašali naročniki za zarod domačih in rdečih postrvij koncem oktobra in v novembru, za zarod ameriških šarenih postrvij pa okoli novega leta ali vsaj do meseca februarja. Iz ribarskega zavoda je šlo v minuli sezoni nekaj čez 1000 eno leto starih in 200 dvehletnih ameriških šarenih postrvij, nekoliko v proste vode, nekoliko v ribnike. Omeniti je, da je bilo preteklo leto v zavodu vjetih 67 vodomcev, t. j. več kakor prejšnje leto. Očividno jih vabijo mlade postrvice, ktere bi ti roparski ptiči polagoma do malega znosili, ko bi jih ne lovili. Ta vest bodi v opomin za preganjanje sila škodljivih vodomcev. Enoletnih postrvij in dvehletnih domačih in ameriških šarenih postrvij ima ribarski zavod še obilo za oddati. Glede družbenega uradnega glasila «Kmetovalec» omenja poročevalec, da se je list močno razširil in da se tiska sedaj že v 4000 izvodih. Udje nemške narodnosti so tudi lani dobivali na družbin račun nemški kmetijski list «Oekonom».

Glavni odbor pa ni skrbel samo za družbene zavode in podjetja, marveč je pospeševal, kolikor je bilo v njegovih močeh, tudi na drug način razne panoge kmetijstva. Naročeval in oddajal je družbinim udom dobrega semena, zlasti ruskega lanenega semena, predenice čistega deteljnega semena, raznih žit in krompirja. Odbor je vodil poskuse s pr delovanjem sladkorne pese na Dolenjskem, ki so imeli povsem dober uspeh. Pese je kemijsko analizoval g. dr. Kramer, vodja kmetijsko-kemijskega poskušališča v Celovcu. Uspeh teh poskusov je bil ugoden. Umetnih gnojil je kmetijska družba lani naročila deset vagonov, a letos jih bo treba še več, ker so kmetovalci uvideli korist umetnega gnojenja. Tudi vino-rejci se bodo morali poprijeti umetnih gnojil, ker je zemlja večinoma že tako izsesana, da se z domačim gnojem ne bode moglo več izhajati, ako hočemo, da bo trta sploh v stanu upirati se trtni uši in drugim škodljivcem. Tudi kostna moka, ki se po primeru nizki ceni dobiva v Ljubljani, je prav dobro gnojilo in torej priporočila vredno. Vinarstvo je družba pospeševala s tem, da je posredovala dobavo zanesljivo dobre modre galice, ktere je naročila 60.000 kilogramov, ter jo oddajala udom po znižani ceni, isto tako pa tudi trtne škropilnice, kterih je nekoliko poklonila podružnicam. Žal, da nekteri udje še sedaj niso družbi povrnili stroškov za modro galico. Kmetijska družba nima velike glavnice, plače družbenemu osebju znašajo nad 3000 gld., razvidno je torej,

da družbi ni mogoče plačevati naročenih rečij, ako jej udje ne plačujejo takoj. Letos je morala družba pri hranilnici vzeti posojilo, da je mogla plačati naročeno modro galico in to zaradi zakasnosti posameznih udov, ki galice niso takoj plačali.

Za prospheh sadjarstva je odbor skrbel na ta način, da je razdelil mnogo tisoč drevesec med ude ter je izprosil raznim podružničnim drevesnicam izdatnih državnih in deželnih podpor. Ker je letos povsod pričakovati mnogo sadja in ga bode torej težko spečati, treba bode skrbeti za to, da se sadje na drug način spravi v denar; treba je bode sušiti ali pa porabiti za mošt. Žal, da imamo premalo moštaren v deželi. Za podružnici v Horjulu in Begunjah na Gorenjskem je glavni odbor priskrbel od bosenske vlade dve sadni sušilnici. V prospheh govedoreje je družba oddala 17 bikov plemenjakov raznim živinorejcem za polovico kupne cene, isto tako 45 mrjascev bele angleške pasme ter 12 ovnov bergamaske pasme za četrtino kupne cene. Kupci so bili splošno zadovoljni, ker so dobili lepe živali. Raznim podružnicam je glavni odbor priskrboval dobre kmetijske stroje, zlasti škropilnice zoper peronosporo, žitočistilne stroje, travniške brane, mlatilnice in slamoreznice. Družba je tudi podpirala sirarstvo; zlasti Notranjska napreduje v tej stroki. Sirarnica v Petkovcu že dalj časa uspešno deluje, letos pa se otvorita sirarnici v Rovtah in v Košani. Tudi v Radečah na Gorenjskem se snuje sirarska zadruga. Poročevalec je omenjal nadalje delovanja samostojnega konjerejskega odseka in samostojnega ribarskega odseka, ki sta oba hvalevredno delovala ter je končno stavil predlog: Slavni občni zbor naj blagovoli to poročilo vzeti na znanje in naj izreče na tem mestu tudi svojo najiskrenejšo zahvalo visokemu c. kr. kmetijskemu ministerstvu, visoki c. kr. deželni vladi, visokemu deželnemu zastopu in slavni kranjski hranilnici, ki so družbo v njenem delovanju vedno jako podpirali. — Občni zbor je ta predlog soglasno vzprejel.

O računskem sklepu koncem leta 1895. je poročal odbornik gospod Josip Lenarčič. Vseh dohodkov je bilo 60.901 gld. 02 kr., a blagajničnega preostanka 5.055 gld. 04 kr. Udnine se je plačalo 3397 gld. 80 kr., «Kmetovalec» je donasal 1405 gld. 05 kr., stal pa je 4124 gld. 53 kr.; skupni promet je znašal 116.747 gld. Proračun za leto 1896. kaže skupnih dohodkov 14.100 gld., skupih stroškov pa 13.840 gld. Ako se primerjajo dohodki s troški, se razvidi, da bode mogoče pokriti vse troške s proračunjenimi dohodki in da ostane še kakih 300 gld. Občni zbor je odobril računski zaključek in proračun brez ugovora ter je vzel na znanje bilanco, ki kaže, da se je stanje aktivnega družbenega imenja koncem leta 1895. v primeri z lanskim aktivnim imenjem povečalo za 313 gld. 25 kr. — (Dalje prihodnjic).

Razglas.

glede sprejema žrebet v žrebetišče c. kr. kmetijske družbe v Št. Jarneju.

Žrebeta se sprejemajo v to žrebetišče od 15. dne maja t. l. naprej ter veljajo za sprejem naslednji pogoji:

1.) V žrebetišče se sprejmo v deželi storjena zdrava žrebeta, ki so last kranjskih posestnikov (kar je dokazati s spuščalnim listom), in sicer:

- a) nepodkovane žrebice in valahi do četrtega leta,
- b) žrebčki do enega leta.

2.) Doba paše traja do 15. dne oktobra; prej pa se smejo žrebeta iz žrebetišča vzeti le z dovoljenjem šentjarnejske podružnice blagajnika gosp. Novesela.

3.) Lastnik žrebeta je zavezan dati za vsak dan in za vsako žrebe 6 kg sladkega in neoblačenega dobrega sena. Na željo žrebetovega lastnika priskrbi podružnica v Št. Jarneju seno, in sicer kilogram po 1 kr. za podružnične ude, za vse druge pa po 2 kr. kilogram.

4.) Krma se sprejema vsak 1. in 14. dan v mesecu. Če kdo zamudi dovesti krmo, krmilo se bo žrebe na njegove troške dalje, in sicer se zaračuni potem seno 1/2 kr. draže za kilogram.

5.) Kdor hoče dati svojemu žrebetu poboljšek v ovsu, tistega žrebe se bo posebej krmilo.

6.) Za nezgode pri žrebetih se ne prevzame nikaka odgovornost.

7.) Posestniki žrebet, ki niso udje šentjarmejske podružnice, plačajo po 3 gold. pristojbine za konjarja.

8.) Le na izrecno zahtevo se bodo žrebeta vsak teden enkrat kopala, ter je za vsako kopelj plačati 5 kr. pri blagajniku.

9.) Upravo žrebetišča ima podružnica c. kr. kmetijske družbe v Št. Jarneju, na katero se je obračati v vseh zadevah žrebetišča.

Pri prevzetju žrebet potrdi podružnica v spuščalnem listu, da se je žrebe res v žrebetišču v Št. Jarneju redilo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 30. dne aprila 1896.

Št. 9121.

Razglas.

C. kr. primorsko namestništvo je glasom razglašalo s 7. dne junija 1896. l., št. 12.047., dotlej, dokler se ne ukaže drugače, popolnoma prepovedalo uvažanje prasičev iz Kranjske na Primorsko.

To se s tem razglasom daje na znanje.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 13. dne junija 1896.

Št. 9262.

Razglas.

Na podstavi člena 5. z nemško državo sklenjenega dogovora o živinskih kugah s 6. dne decembra 1891. l. in točke 5. k temu dogovoru spadajočega končnega zapisnika (drž. zak. št. 16. iz l. 1892.) ministerstvo za notranje stvari dotlej, dokler se ne ukaže drugače, **brezpogojno prepoveduje uvažati govejo živino v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru, iz nastopnih zapornih ozemelj nemške države, v katerih je razširjena plučna kuga, in sicer:**

1.) Iz vladnih okrajev Potsdam, Stettin, Devin, Düsseldorf, Kolin in Cahi v kraljevini Pruski;

2.) iz vladnega okraja Spodnje Bavarsko v kraljevini Bavarski;

3.) iz okrožnih glavarstev Draždane in Lipsko v kraljevini Saksonski;

4.) iz vojvodine Anhaltske;

5.) iz kneževine Reuss.

Ta prepoved stopi na mesto prepovedi, izdane vsled razpisa ministerstva za notranje stvari z 9. dne maja t. l., št. 16.011., oziroma vsled tuuradnega razglasenja s 14. dne maja t. l., št. 7450.

To se vsled razpisa visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari s 13. dne junija 1896. l., št. 20.142., daje na znanje z dodatkom, da se prestopki te brezpogojne uvozne prepovedi kaznujejo po državnem zakonu s 24. dne maja 1882. l., št. 51., oziroma po § 46. občnega zakona o živinskih kugah in k temu zakonu izdanega izvršitvenega ukaza, drž. zak. št. 35. in 36.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 16. dan junija 1896.

Št. 9296.

Razglas.

Kraljeva deželna vlada v Zagrebu je glasom razglašala s 12. dne junija t. l., št. 33.444., z ozirom na svinjsko kugo dotlej, dokler se ne ukaže drugače, **prepovedala uvažati prasiče s Kranjskega na Hrvaško in v Slavonijo.**

To se s tem razglasom daje na znanje.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 18. dne junija 1896.

Št. 9631.

Razglas.

Ker se je glasom uradnih poročil svinjska kuga iz okraja Brežice na Štajerskem s prasiči zanesla v občine Studenec, Krško in Cirklije na Kranjskem, zatorej deželna vlada s tuuradnim razglasom z 20. dne maja 1896. leta, št. 7784., izdano prepoved, da se iz več štajerskih okrajev ne smejo uvažati prasiči na Kranjsko, razteza tudi na zgoraj navedeni okraj.

Zatorej je zdaj brez izjeme prepovedano uvažati žive prasiče na Kranjsko iz političnih okrajev Gradec (okolica), Voitsberg, Ptuj, Celje in Brežice.

Prestopki te prepovedi, ki stopi na mesto one z 20. dne maja t. l., št. 7784., se kaznujejo po državnem zakonu s 24. dne maja 1882. l. št. 51.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 21. dne junija 1896.

Št. 9552.

Razglas.

Kraljeva deželna vlada v Zagrebu je zaradi ondot razširjene svinjske kuge prepovedala izvažati prasiče iz mest Petrinja, Sisek in Kostajnica (velike županije Zagreb), Ivanič (velike županije Belovar-Križevci) in Brod (velike županije Požega).

Zategadelj deželna vlada tudi ozemlja zgoraj navedenih mest privzema v občno zaporno ozemlje proti Hrvaško-Slavonski, in to ozemlje obstoji zdaj:

a) iz kraljevih velikih županij Zagreb, Belovar-Križevci, Požega, Srem in Virovitica;

b) iz mestnih okrajev: Požega, Sisek in Kostajnica (velike županije Zagreb), Ivanič (velike županije Belovar-Križevci) in Brod (velike županije Požega).

Iz teh zapornih ozemelj je brez izjeme in brez ozira na njih živo težo **prepovedano uvažati žive prasiče na Kranjsko.**

Iz ostalih ozemelj kraljevin Hrvaško-Slavonska je vsled tuuradnega razglašala z 9. dne julija 1895. l., št. 8895., dopuščeno uvažati prasiče na Kranjsko na razkladalno postajo Ljubljana (južna železnica), toda samo pitane prasiče (ki imajo najmanj 120 kilogramov žive teže) in v ta namen, da se spravijo in kar najhitreje zakoljejo v takajšnji mestni klavnici. Tudi ostala, promet s prasiči med Kranjsko in Hrvaško Slavonsko uravnavajoča določila tega razglašala ostajajo v veljavnosti.

Pričujoči razglas, čigar odredbe stopijo v moč

25. dne junija 1896. l.

stopi na mesto razglašala s 5. dne junija t. l., št. 8514. Njega prestopki se kaznujejo po zakonu s 24. dne maja 1882. l., drž. zak. št. 51., oziroma po § 46. zakona o živinskih kugah in k temu zakonu izdanega izvršitvenega ukaza.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 22. dne junija 1896.

Listnica uredništva.

R. S. v. Sc. K. Kakor nam gospod nadučitelj Brezovnik iz Vojnika na Štajerskem poroča, kupuje pelin tvrdka Lehmann & Comp. v Brnu, in sicer kilogram zelišča po 9 kr., korenin pa po 16 kr.

J. B. v. N. Poslani metalj je veliki nočni pavlin, ki sicer ni ravno posebno redek, a se malokdaj vidi, ker leta le po noči, po dnevu pa se zna dobro skriti.

H. L. v. T. Glede tvrdke, pri kateri kupite kmetijske stroje, Vam priporočamo Ig. Hellerja na Dunaju. Imeli smo uže večkrat priliko prepričati se o poštenosti in postrežljivosti te tvrdke, ki prodaja jako dobre stroje. Heller tudi jamči za svoje stroje in, ker ima res nizke cene, zato se smete zaupno nanj obrniti, kajti tvrdka da radovoljno tudi vsa pojasnila in svete glede kmetijskih strojev ter izdaja obširen ilustrovan cenik v slovenskem jeziku.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na 1/2 strani 8 gld., na 1/4 strani 5 gld. in na 1/8 strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 12. V Ljubljani, 30. junija 1896. Leto XIII.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 30. junija 1896. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja, novo blago gld. 32.— kr. do gld. 34.— kr.; nemška detelja (Lucerna) gld. 40.— kr. do gld. 50.— kr.; gorenjska repa gld. 36.— kr.; laneno seme, domače ozimno gld. 11.50 kr.; konopno seme gld. 13.— kr. do gld. 13.25 kr.; kuminovo seme gld. 30.— kr. do gld. 31.— kr.

Fižol: Rudeči ribniški gld. 7.— kr.; radeči Hrvat gl. 6.50 kr.; prepeličar (koks) gld. 8.— kr. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čistenega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj.)

Suhe češplje: v dimu sušene gld. 12.— kr. do gld. 13.— kr. brez dima sušene gld. 16.— kr. do gld. 16.50 kr.

Orehi domači: gld. 12.— kr. do gld. 13.— kr.

Ježice nove: gld. 4.75 kr. do gld. 5.— kr. za 100 klg.

Med: od gld. 23.— kr. do gld. 24.— kr.

Kože: Goveje, težke nad 40 kg po gld. 32.— kr. do gld. 33.— kr. težke od 30 do 40 kg „ 26.— „ „ 27.— „ lahke „ „ 27.— „ „ 28.— „

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 31 kr. klg.)

Telečje kože: 60 kr. za kg.

Kozličjeve kože po gld. 1.— kr. do gld. 1.05 kr.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 28 kr. za kg.

Druge vrste 15 do 20 „ „ „

Kože lisic po gld. 3.75 do 4.—

„ kun „ „ 8.— „ 9.— za par.

„ dihurjev „ „ 2.— „ 2.50

„ vidr „ „ 7.— „ 8.—

Kože zajcev po 15 do — gld. za 100 komadov.

Pepelika (potošl) po gld. 16.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 27. junija 1896. Pšenica gld. 7.80 kr., rž gld. 7.— kr., ječmen gld. 6.— kr., oves gld. 7.— kr., ajda gld. 7.80 kr., proso gld. 6.60 kr., turšica gld. 5.50 kr., leča gld. 12.— kr., grah gld. 12.— kr., fižol gld. 10.— kr., seno gld. 1.96 kr., slama gld. 2.14 kr. (Vse cene veljajo za 100 klg.)

Na Dunaji, 27. junija 1896. Pšenica gld. 6.67 kr., rž gld. 6.41 kr., ječmen gld. 7.— kr., oves gld., 7.71 kr., turšica gld. 4.19 kr. (Vse cene veljajo za 100 kilogramov.)

Priznana najboljša krma

za rejo kakor za mleko pri govdi ob enem pa kot nadomestek za oves pri konjih, so posušene tropinje od piva, ktere je dobiti pri (65—1)

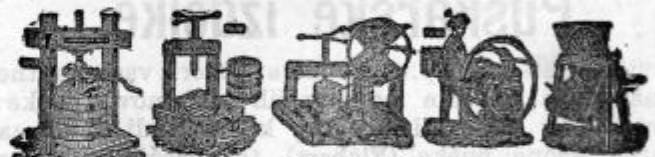
bratih Kosler v Ljubljani.

Prava Oelzova kava, (33—1)

ktere se kot primesek k pravi kavi od dne do dne več uporablja. naredi kavo za zdrave in bolnike okusnejšo in krepkejšo.

☞ To kavo je dobiti v vsaki trgovini. ☜

Trtne škropilnice „Patent Schindler“.

IVAN SCHINDLER

Izdelovalec strojev in spravil

svetovnega imena

izdelava in prodaja vse vrste strojev in spravil

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

za kmetijsko, obrtniško in pomorsko rabo

Apneno klajo

(od Mih. Barthelma in drugov na Dunaji)

najboljša primes k krmi za živino in kuretino, dobi se pri

Ivanu Pauserju,

trgovcu v Ribnici.

(39-9)

Domače kose!

Da se nepotrebna ptuja konkurencija zavrne pričela je podpisana tvrdka izdelavati v dogovoru s c. kr. kmetijsko družbo kranjsko posebne

kose iz garbanega angleškega jekla,

ki so boljši kakor koli druge.

Blago teh kos je najboljši, ki se da dobiti, je jako trdo a zraven pa volno, da ne poka.

Kose imajo vdarjene varstvene znamke in sicer:

in

cesarskega orla

križ s krajci.

Dolgost kos	v pesteh	5	5 1/2	6	6 1/2	7	7 1/2
	v centimetrih	55	60	65	70	75	80
Cena kr.:		85	90	95	1.-	1'05	1'10.

Iz ravno takega jekla:

srpe po 50 kr..

nože za slamoreznike po 2 gld.,

kline za slamorezne stroje po 2 gld.,

kose za mah po 50 kr.

Isto tako izdeluje vse drugo v njeno stroko spadajoče blago, kakor lopate, sekire, vile, krampe, nože, cepine, lemeže, črtala, vezi, šine, podvoze, pokrovke, coklje, kladva, klešče i. t. d., in sicer fino točno in po primerno nizki ceni.

K obilni naročitvi se priporoča

(59-4)

Kajetana Ahačiča vdova

v Trziču na Gorenjskem.

Puškarske izdelke,

priporoča slavnemu p. n. občinstvu, kakor: vsakovrstne puškarske izdelke najnovjših sistemov, puške: lovske za brok ali krogelje, kakor tudi take za tarčo, sobne puške (Flobert), ter orožje v osebno obrambo.

Vsakovrstna popravila in predelovanja po najnižjih cenah.

Vse pri meni izdelano orožje je samo ročno delo iz najboljšega materijala; vse puške so uradno preskušene in dobro uravnane.

(34-11)

Za vsako delo sem vestni porok sam.

Obširne ilustrovane cenike, slovenske in nemške, dopošiljam na zahtevanje poštne prosto.

ANTON SODIA, puškar v Borovljah

(Ferlach) Koroško.

Posestvo

obsegajoče okoli 80 oralov zemlje, z dobrimi vrtni in pašo, redi se lahko 14 glav živine; gozdi s sredno rastjo, nasajenih je več prav rodovitnih sadnih dreves, kostanjev, češenj itd., prodaja se pod prav ugodnimi pogoji (tudi na obroke). Posestvo leži nekoliko v hribih. Natanjčnejša pojasnila daje lastnik

(63-2)

Ignacij Planinšek v Zavrstniku, pošta Šmartno pri Litiji.

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti, ponudi se vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam.

(27-9)

Pismena vprašanja pod „9.132“ Građec, poste restante.

Vezi iz pat. gume za požlahtnjevanje trt

po profesorju Göthe-ju kakor po dr. Kröczler-ju razpošilja edino prave

(57-4)

c. in kr. dvorna tovarna za gumo in celulojid

Glavna zaloga: **J. N. Schmeidler** Podružnica:
7/2 Štiffgasse 19. na Dunaji. I. Graben 10.

Brzojavni naslov: „Gummischmeidler.“

Najizbornejše in cenejše členkaste travniške brane izdeluje in iz zaloga prodaja poleg drugih kmetijskih strojev

Jos. Lorber v Žalcu pri Celji.

Cena jednouprežni brani 26 gld.

„ dvouprežni „ 32 „

Te brane se niso obnesle samo na travnikih z najboljšim uspehom, ampak tudi na polji pri pomladanski in jesenski setvi za poravnavo brazd in umetnih gnojil, kakor tudi še posebne za zrahljanje pozimski mokrini ali po plohad nastale trde površne skorje, kar priča polno priznanskih pisem.

(12-10)

Dalje proizvaja vse v livarsko in strojno stroko spadajoče predmete za žage, mlina in druge obrtnijske namene, kakor: zobna kolesa (vsake vrste), železna vretena, logarje, kolobarje za jermena, zamašnjake (Schwungräder), sploh vse sestavne dele za stroje; potem razne vlite plošče, kotle, uteže (tudi za ure), rošče itd. itd.

Cene so nizke, delo pošteno, postrežba prijazna in točna.

Staro lito železo se kupuje in po dobrih cenah plača.

Nik. Hofmann,

tovarnar kirurških inštrumentov, umetalni, ter orožni kovač in nožar
v Ljubljani na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svojo raznovrstnega v njegovo stroko spadajočega blaga. Vsa zaloga obstoji iz lastnih izdelkov in se za vsako prodano reč jamči, da je dobra in iz najboljšega blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši noži za vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh nožarsko in fino kovaško orodje za kmetovalce, vrtnarje, vinogradarje, gozdarje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši kakavosti naredé.

(9-3)

JAKOB KOBILCA

naznanjam p. n. občinstvu, da preselim z dném 20. maja t. l.

svojo prodajalnico dežnikov in solnčnikov

iz Špitalskih ulic na Mestni trg št. 23.

(61-3)

P. n. občinstvu se zahvaljujem za dosedanji obisk in zagotavljam, da bodem slavnoistemu, kakor dosedaj v preteklih 35 letih, vedno s poštenim in cenim blagom postregel.

C. in kr. privilegovani aparati v ohranjenje piva.

Taisti so za gostilne in domačo porabo neizogibno potrebni in imajo to prednost, da pivo brez umetnega dovažanja ogljikove kisline ostane **cele tedne** sveže in okusno. Njihova uporaba je jako priprosta.

Poskusi teh preskušanih aparatov so dokazali, da se pivo **od začetka, do zadnjega kozarca** enako dobro, peneče in čisto ohrani.

(22-9)

Cenike z navodilom pošilja izdelovatelj:

Albin C. Achtschin star. v Ljubljani

Gledališke ulice št. 8.

Priznalno pismo:

Poslani mi aparat za ohranjenje piva sem poskusil in moram priznati, kot izvrstno in potrebno za vsakega kdor ima pivotoč, kjer je v resnici čez 8 dni piva lepša in boljša kot prvi dan, ko se jo hrani v aparat in moram takega le pridoročati.

Postojna, 6. aprila 1896.

Z velespoštovanjem

G. Pikel.

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!

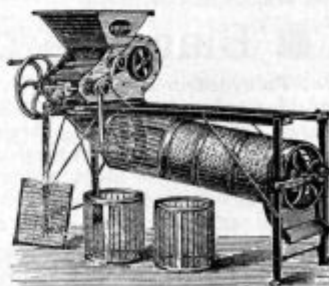
Trijeri (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi. Sušilnice za sadje in zelenjavo. Škropilnice proti peronospori, poboljšani sestav Vermorelov. Mlatilnice, mlinci za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav. (te stiskalnice imajo skoro ono tlačilno moč kakor hidravlične [vodovodne] preše).

Slamoreznice jako lahko za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje prodaja v najboljši izvršitvi (17-7)

IG. HELLER na Dunaju

II., Praterstrasse 49.

Pred ponarejanjem se je posebno treba varovati!

Zastopniki se iščejo.

Mala naznanila.

Vsak ud c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presegati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak natis. Neudje plačajo za objave med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Izvrstnega apna, eden ali več vagonov, se dobi od 24. junija t. l. skozi več let naprej pri Mibelu Gostiši, posestniku na Kalcih pri Logatcu. (100)

80 hektolitrov izvrstnega čvika po prav nizki ceni ima naprodaj Karolina Milač, posestnica v Zagorji ob Savi. (101)

Lepo istrijansko brinje, ima naprodaj po 7 gld. 100 kg postavljeno na kolodvor Trebnje ali pa Sevnica, Jos. Errath, trgovec v Mokronogu, Dolenjsko. (102)

Izvrstna vina, od 17 kr. liter naprej, priporoča Tomo Tollazzi, trgovec v Dolenjem Logatcu. Uzorce pošilja na zahtevanje brezplačno. (103)

50 vedrov izvrstnega vina, pošteno blago, ima naprodaj Frančišek Klanšek, posestnik v Brunku št. 3, pošta Št. Janž pri Zidanem Mostu. (104)

Bika, čistega belanca, licencovanega, preda grajščinsko oskrbništvu Predvor, pošta Tupalče, Gorenjsko (105)

Izvrstne,
c. kr. jedino priv.

škropilnice proti peronospori

inženirja Živica, katere so se splošno razširile zaradi svoje jednostavnosti, trajnosti, lahke porabnosti pri vsakem obdelovanju trtja itd. prodajamo z garancijo po dosedanjih, nizkih cenah.

Živice in drugi v Trstu.

Razpošiljamo škropilnice tudi s posodami nove vrste.

Pošiljamo popolne škropilnice na vsako poštno postajo naše monarhije franco:

z leseno posodo po . . . . . gld. 10.—,
z elegantno in trdno posodo iz kartona po . . . . . 11.—.

Obrazce s cenikom pošiljamo radovoljno in poštne prosto.

Izdelujemo tudi razprašilnike za žveplo in neprenehljive vinske stiskalnice. (47-7)

„Kupi pri velikem trgovcu, a ne pri malem!“

To velja seobno za mojo trgovino, kajti le tako velika trgovina kakor moja ima vsled nakupa ogromnih množic blaga proti takojšnjem plačilu malo stroškov, kar je slednjic le kupovalcu na korist.

Krasni uzorci se pošiljajo zastonj na zasebne kupovalce. Zelo obsežne uzorčne knjige, kakor jih še ni bilo, dobe krojači nefrankovane. (41-3)

Blago za obleke.

Peruvijen in dosking za visokoč. duhovščino, predpisano blago za c. kr. uradniške uniforme, tudi za veterance, požarne brambe, telovadce, livreje, sukno za biljarde in igralne mize, prevleke z vozove, lodne, tudi nepremočne za lovske sukne, perilno blago, potne pléde od 4 do 14 gld. itd.

Vredno, pošteno, trpežno, čisto volнено sukno blago in ne cene cunje, ki niti niso vredne krojaškega dela, priporoča

JAN. STIKAROFSKY

v BRNU (Avstrijski Manšester).

Največa tovarniška zaloga v vrednosti 1/2 milijona goldinarjev.

♦♦ Pošilja se le po povzetji. ♦♦

Svarilo! Agentje in krojnari radi prodajajo svoje malovredno blago pod imenom „blago Stikarofskega“. Da se takim sleparijam v oko pride, javim, da tem ljudem sploh svojega blaga ne prodajam.

Mihael Barthel in drug.

Dunaj X., Keplergasse 20.

Vir kjer se dobi najboljši in najcenejši orig. karbolinej, nepresegljive kakovosti, uspeh zagotovljen. Razpošilja 5 kg po pošti 1 gld. 20 kr. 100 kg 14 gld.

Karbolinej v 12 barvah, moder, rujav, siv, rumen, zelen, rudeč itd. Vzorčni listi in ceniki zastonj.

Apnena klaja za mlado-, molžno- in pitano živino neobhodno potrebna. Poraba majhna, učinek velikansk. 5 kg po pošti 1 gld., 100 kg 16 gld.

Hranilna maža za vozove, 50% materialnega prihranka. 100 kg 12 gld.

Maža za vozove, rumena I^a 9 gld. 50 kr., modra I^a 9 gld. rumena II^a 8 gld. 50 kr., modra II^a 8 gld., črnomodra 7 gld.

Maža za usnje, 1 kg 60 kr., 5 kg 2 gld. 50 kr., 100 kg 25 gld.

Ruska patentovana maža za usnje 1 kg 1 gld. 5 kg 4 gld

Strešna lepnic v zavojih po 10 m dolga, I^a široka, I^a 2 gld. 70 kr., II^a 2 gld. 40 kr., III^a 2 gld. 10 kr. (58-4)

Stroji za porabo sadja in izdelovanje mošta.

Stiskalnice za sadje

s trajno delujočem dvojnem in pritiskem vravnajočem pritiskalom „Herkules“, ki zajamčeno opravi 20% več dela kakor koli druga stiskalnica.

Sadni in grozdni MLINI,

grozdni roblači, popolne moštarne, stalne in vozeče, stiskalnice in mlini za izdelovanje soka iz málin, ribezla i. t. d.

Sušilnice za sadje in zelenjad, stroje za rezati in lupiti sadje. (64-1)

Najnovejše samedelujoče patentovane trne škropilnice „Sifonija“.

Vse te stroje izdeluje in prodaja pod jamstvom kot posebnost v najnovejši, najboljši in skušeni sestavi

PH. MAYFAHRT & dr.

c. kr. edino priv. tovarne kmet. strojev, livarna in fužina na par na Dunaji, II. Taborstrasse št. 76.

Odlikovana z nad 300 zlatini, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Obširne cenike in mnogoštevilna priznanska pisma zastonj. Zastopniki in prekupei se iščejo.

Kathreiner-
KNEIPPOVA SLADNA KAVA

je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavojke z imenom:

Kathreiner